

Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa – Tekstiilit

Luonnosversio: 1.11.2023

Hankinnan kohde

Uutena hankittavat varhaiskasvatuksen toiminnassa ja tiloissa käytettävät tekstiilit. Huomioithan, että työvaatteita ja leikkeihin/askarteluun tarkoitettuja tekstiilejä koskevat kriteerit on julkaistu erikseen Motivan kriteeripankissa.

- Ihokosketuksessa olevat tuotteet: Pyyhkeet, vuode- ja liinavaatteet
- Sisustustekstiilit: Verhot, muovitetut kankaat, sisustustyyny sekä matot
- Muut tekstiilit, kuten esiliinat, t-paidat tms.

Kiertotaloutta tukevissa hankinnoissa huomioidaan mm. laatu, kestävyys, korjattavuus, huollettavuus ja kierrätettävyys. Vältä tuotteita, joissa on muovipohjaisia painatuksia ja koristeita (erilaiset kuviot, logot, glitterit, paljetit tms.). Mikäli julkinen hankkija haluaa tehdä tekstiilihankintoja kiertotalouden periaattein, on varmistettava (esim. laboratoriotestein), etteivät kierrätystekstiilit sisällä kriteereissä mainittuja haitallisia aineita. Kierrätyskuidusta valmistettu tuote tulkitaan uudeksi tuotteeksi.

Kriteerien perustelut

- Terveydelle haitallisten aineiden kielteiset vaikutukset
- Ympäristölle haitallisten aineiden kielteiset vaikutukset
- Green deal –sopimuksen tavoitteet

Todentaminen

- Todentaminen voidaan tehdä sopimuskaudella esittämällä tieto materiaalien koostumuksesta esim. testitodistuksilla (ISO 17025 / muu akkreditointi), käyttöturvallisuustiedotteella tai muulla teknisellä dokumentaatiolla.
- Todennettaessa sertifikaatilla toimittajan tulee osoittaa tilaajalle, että sertifikaatti täyttää tässä kriteerissä asetetut ehdot. Joutsenmerkki on riittävä todiste tuotteen tai sen materiaalien kriteerien mukaisuudesta, lukuun ottamatta perfluorattuja yhdisteitä koskevaa kriteeriä. (Todentaminen voidaan suorittaa myös muita sertifikaatteja käyttäen, mutta tällöin toimittajan tulee osoittaa tilaajalle, että sertifikaatti täyttää tässä kriteerissä asetetut ehdot.)
- Tilajalla on oikeus tarkistaa dokumentaatio milloin tahansa sopimuskauden aikana. Sopimusehtoihin kirjataan, miten verifiointi tehdään. Esim. verifiointi suoritetaan kerran vuodessa. Sopimusehdossa määritellään sopimuskauden aikana tarkistettavien tuotteiden lukumäärä (esim. 5–10 tuotetta/sopimusvuosi), ja jokainen hankintayksikkö määrittelee itse tarkistettavat tuotteet.
- Toimitusketjun vastuullisuus todennetaan esim. hyödyntämällä kansallista Code of Conduct -lomakkeita sekä haitallisia aineita koskevaa Itsearviointi-liitettä. Tarjoajilla on oltava valmiudet kuvata järjestelmänsä tekstiilikuidun alkuperän ja kemikaalien käsittelyn seuraamiseksi ja todentamiseksi.

Vaatimus

SVHC -aineet ja CMR -aineet

Tuotteissa tai niiden osissa/materiaaleissa ei saa esiintyä erityistä huolta aiheuttavia aineita, eli SVHC-aineita yli 0,1 painoprosenttia. SVHC-aineiksi tunnistetut aineet löytyvät EU:n kandidaattilistalta. Jos uusia aineita lisätään kandidaattilistalle sopimuskauden aikana, toimitettavat uudet tuotteet eivät saa sisältää näitä aineita kuuden (6) kuukauden siirtymäajan jälkeen.

Tuotteiden valmistuksessa ei saa käyttää syöpää aiheuttavia, perimää vaurioittavia tai lisääntymiselle vaarallisia CMR -aineita (CLP luokitukset H340, H341, H350, H351, H360, H361)

PVC

Tekstiilituotteet eivät saa sisältää PVC-muovia.

Perfluoratut yhdisteet

Tuotteiden valmistuksessa ja pintakäsittelyissä ei saa käyttää fluorattuja hiiliyhdisteitä.

Formaldehydi

Vuodevaatteissa formaldehydiä ei saa esiintyä lainkaan, muissa tuotteissa sen enimmäismäärä on 20 ppm.

Palonestoaineet

Tarjotut tuotteet eivät saa sisältää bromattuihin yhdisteisiin, organofosfaatteihin, boorihappoon tai lyhytketjuisiin kloorattuihin parafiineihin (SCCP) perustuvia palonestoaineita.

Väriaineet

Tarjotut tuotteet eivät saa sisältää väriaineita, joilla on jokin CMR luokituksista tai jotka on luokiteltu herkistäviksi.

Tarjotut tuotteet eivät saa sisältää liitteessä 1 mainittuja väriaineita ja/tai pigmenttejä enempää kuin 50 mg/kg.

Biosidit

Tekstiilituotteisiin (kuitu, pinnoitteet, muu käsittely) ei saa lisätä biosideja, kuten antibakteerisia kemikaaleja tai nanomateriaaleja.

Biosidit ovat kemiallisia aineita ja valmisteita, joita käytetään tuhoamaan bakteereita, homeita ja muita mikro-organismeja.

LIITE 1. Kielletyt väriaineet ja pigmentit

| Aine | CAS-numero |
|-----------------------------|------------|
| Dispersoiva väriaine | |
| CI Disperse Blue 1 | 2475-45-8 |
| CI Disperse Blue 3 | 2475-46-9 |
| CI Disperse Blue 7 | 3179-90-6 |
| CI Disperse Blue 26 | 3860-63-7 |
| CI Disperse Blue 35 | 12222-75-2 |
| CI Disperse Blue 102 | 12222-97-8 |
| CI Disperse Blue 106 | 12223-01-7 |
| CI Disperse Blue 124 | 61951-51-7 |
| CI Disperse Brown 1 | 23355-64-8 |
| CI Disperse Orange 1 | 2581-69-3 |
| CI Disperse Orange 3 | 730-40-5 |
| CI Disperse Orange 11 | 82-28-01 |
| CI Disperse Orange 37/76 | 13301-61-6 |
| CI Disperse Orange 149 | 85136-74-9 |
| CI Disperse Red 1 | 2872-52-8 |
| CI Disperse Red 11 | 2872-48-2 |
| CI Disperse Red 17 | 3179-89-3 |
| CI Disperse Yellow 1 | 119-15-3 |
| CI Disperse Yellow 3 | 2832-40-8 |
| CI Disperse Yellow 9 | 6373-73-5 |
| CI Disperse Yellow 23 | 6250-23-3 |
| CI Disperse Yellow 39 | 12236-29-2 |
| CI Disperse Yellow 49 | 54824-37-2 |

| | |
|-----------------------|----------|
| Hapan väriaine | |
| CI Acid Red 26 | 761-53-3 |

| Aine | CAS-numero |
|-----------------------------------|------------|
| Perusväriaine (kationinen) | |
| CI Basic Blue 26 | 2580-56-5 |
| CI Basic Red 9 | 569-61-9 |
| CI Basic Violet 3 | 548-62-9 |
| CI Basic Green 4 (oxalate) | 2437-29-8 |
| CI Basic Green 4 (chloride) | 569-64-2 |

| | |
|----------------------------|------------|
| Syövyttävä väriaine | |
| Sodium dichromate | 10588-01-9 |

| | |
|-----------------------|-----------|
| Suora väriaine | |
| CI Direct Black 38 | 1937-37-7 |
| CI Direct Red 28 | 573-58-0 |
| CI Direct Blue 6 2 | 602-46-2 |
| CI Direct Blue 15 | 2429-74-5 |

| | |
|-------------------------------|-------------|
| Pigmentit | |
| Cadmium sulphide | 1306-23-6 |
| Lead orange | 1314-41-6 |
| Sodium chromate | 2146108 |
| Potassium dichromate | 7778-50-9 |
| Acetic acid, lead salt, basic | 51404-69-4 |
| Pigment Red 104 | 12656-85-8 |
| Pigment Yellow 34 | 1344-37-2 |
| Navy Blue | 118685-33-9 |